

Til forslaget enkelte punkter skal man i øvrigt knytte følgende bemærkninger:

Til punkt 1 og 2. Forslaget sigter med disse punkter alene mod, at der gives principiel tilslutning til at arbejde videre med planer for en 9-årig grundskole efter de foran anførte retningslinier. Det vil ikke være muligt allerede på nuværende tidspunkt at fastlægge terminerne for overgangen til en ny skolestruktur, som i øvrigt må påregnes indført successivt, afhængigt af, i hvilken grad også de yngre skoleåringer berøres af ændringerne, og med hensyntagen til de lokale muligheder.

Realeksamen må indtil videre opretholdes i dens nuværende former, men dette vil ikke udelukke, at der som en midlertidig og for de enkelte skolevæsener frivillig ordning åbnes mulighed for visse omlægninger af den forberedende undervisning sigtende mod at integrere denne med 8.-9. klassernes undervisning og mod at indrømme eleverne yderligere valgmuligheder. Lovforslag herom vil blive fremsat snarest.

Med hensyn til skoleuddannelsens afslutning bør det i øvrigt tilstræbes, at det til sin tid bliver muligt inden for hver enkelt fag eller fagområde at aflægge prøve på mindst samme niveau som under den gældende ordning. I hvilket omfang der herudover skal kunne aflægges prøve på andre niveauer, er et åbent spørgsmål. Afgørende herfor vil det bl. a. være, om det som led i den ønskede individualisering vil være muligt at udforme afgangsbetingerne på en sådan måde, at de giver tilstrækkelig klare oplysninger om elevernes kvalifikationer med henblik på deres videre uddannelse.

Til punkt 3 og 4. De gældende regler om vederlagsfri undervisning i 8.-10. skoleår og om kommunernes skolemæssige forpligtelser er beskrevet i embedsmandsudvalgets betænkning side 18-20. Konsekvenserne for dette område af en udvidet undervisningspligt er omtalt i betænkningen side 56. Som det fremgår heraf, er elevernes ret til fri undervisning i 8.-10. skoleår i øjeblikket begrænset, dels ved at ikke alle kommuner er forpligtet til at oprette disse klasser (i modsætning til 1.-7. skoleår), dels ved at eleverne — selv hvor sådanne klasser ikke er oprettet i kommunen — ikke har ubetinget adgang til vederlagsfri undervisning i private skoleformer (for 1.-7. skoleårs vedkommende findes en sådan adgang ikke).

Spørgsmålet om en lempelse eller ophævelse af disse begrænsninger må som af udvalget fremhævet løses i sammenhæng dels med den fremtidige tilskudsordning for de private skoler dels med den

generelle elevstøtteordning for disse alderstrin, jfr. herved betænkningens side 57-60. Efter ministeriets opfattelse bør det herved tilstræbes, at elever i 8.-10. skoleår får mulighed for at skifte skolemiljø, f. eks. gennem et kostskoleophold uden væsentligt forøgede udgifter for hjemmet.

Medens adgangen til fortsat almen undervisning i 8.-10. skoleår formelt er sikret gennem lovgivningen, gælder dette ikke lærlingeuddannelsen. Det i 1967 nedsatte udvalg vedrørende de faglige grunduddannelser arbejder imidlertid ud fra den forudsætning, at der efter det 9. skoleår skal være adgang for de elever, som ønsker det, til uden for folkeskolen at påbegynde en faglig uddannelse efter elevens frie valg. Uddannelsen tænkes tilrettelagt således, at den i begyndelsen sigter mod større erhvervsområder og først senere koncentrerer sig om bestemte fag eller brancher. Gennem en sådan gradvis voksende specialisering opnår man bl. a. en udsættelse af det endelige erhvervsvalg og et bedre grundlag for senere erhvervsskift og fortsat uddannelse.

Til punkt 8. Forslaget om at udvide undervisningspligten, således at 8. undervisningsår gøres obligatorisk fra 1972-73 og 9. undervisningsår fra 1973-74, er som nævnt i overensstemmelse med embedsmandsudvalgets indstilling. Ved valget af disse terminer har man lagt hovedvægten på, at udvidelsen gennemføres tidligst muligt, men dog ikke kommer til at omfatte ældre årgange end de elever, der vil være i deres 4. skoleår på det tidspunkt, beslutningen om udvidelsen forudsættes truffet (1968-69), jfr. herved betænkningens side 55.

At den udvidede undervisningspligt også skal kunne opfyldes ved ophold på efterskoler eller ungdomsskoler, følger for så vidt allerede af grundlovens § 76, som disse skoler giver en undervisning, der „står mål med, hvad der almindeligvis kræves i folkeskolen“. Men også selv om undervisningen på en efterskole eller ungdomsskole måtte blive tilrettelagt ud fra delvis andre grundsynspunkter end folkeskolens, forekommer det rimeligt under hensyn til disse skolers almene formål og karakter at ligestille dem med den offentlige skole i henseende til undervisningspligtens opfyldelse. Det bør dog være en forudsætning herfor, at skolernes muligheder for at tilbyde erhvervsmæssige grunduddannelser begrænses til elevernes 10. og følgende undervisningsår. Der henvises i øvrigt til betænkningens side 43-46.

Embedsmandsudvalget har ikke kunnet anbefale en almindelig ordning, hvorefter eleverne skulle have fri adgang til at udstrække den 9-årige undervisningspligts opfyldelse over en 10-årig periode.